Lietas arhīva Nr. C-1634-18/8
ECLI:LV:ZRT:2018:1005.C15213017.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Jelgavā 2018.gada 5.oktobrī

Zemgales rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese /pers. A/,
ar tiesas sēdes sekretāri /pers. B/
piedaloties prasītāja pilnvarotajam pārstāvim /pers. C/,

2018.gada 21.augustā izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. D/ prasībā pret /pers. E/ par mantojuma pieņemšanu, īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamā īpašuma daļām, nekustamā īpašuma sadalīšanu un kopīpašuma izbeigšanu.

Aprakstošā daļa

Prasītājs/pers.D/ (turpmāk – Prasītājs) iesniedzis tiesā prasības pieteikumu un prasības pieteikuma precizējumus pret atbildētāju /pers. E/ (turpmāk – Atbildētājs) par mantojuma pieņemšanu, īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamā īpašuma daļām, nekustamā īpašuma sadalīšanu un kopīpašuma izbeigšanu, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 1., 5., 398., 404., 423., 424., 425., 426., 667., 670., 685., 688., 691., 693., 694., 724., 727., 732., 1034., 1074., 1075., 1428.pantu, lūdz tiesu:

- atzīt par spēkā neesošu 2015.gada 18.maija mantojuma apliecību ½ daļas apmērā;
- atzīt Prasītāja/pers. F/ atstātā mantojuma pieņemšanas faktu, pamatojoties uz atrašanos valdījumā;
- atzīt Prasītāju par /pers. F/ atstātā mantojuma līdzmantinieku ½ daļas apmērā;
- atzīt Prasītāja īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma, attiecīgajā apmērā dzēšot Atbildētāja īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu Jelgavas tiesas zemesgrāmatu nodaļas nodalījumā Nr./numurs/;
- sadalīt nekustamo īpašumu šādi: Prasītājs samaksā Atbildētājam naudas summu atbilstoši Atbildētāja īpašuma daļai ½ apmērā, jeb 5265 *euro*, ņemot vērā nekustamā īpašuma kadastrālo vērtību 10 530 *euro*;
- pēc nekustamā īpašuma sadalīšanas atzīt Prasītāja īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu;
- izbeigt Atbildētāja un tā ģimenes locekļu lietošanas tiesības uz nekustamo īpašumu pēc nekustamā īpašuma sadalīšanas;
- uzlikt par pienākumu Atbildētājam un tā ģimenes locekļiem atbrīvot nekustamo īpašumu 10 dienu laikā pēc nekustamā īpašuma sadalīšanas un sprieduma spēkā stāšanās;
- piedzīt no Atbildētāja tiesas izdevumus.

Prasītājs prasību pamato ar to, ka 2014.gada 13.novembrī mirusi Prasītāja un Atbildētāja māte /pers. F/. /adrese//adrese A/ (turpmāk – Dzīvoklis) īpašuma tiesības 2015.gada 28.maijā ir nostiprinātas Atbildētājam, pamatojoties uz 2015.gada 18.maija mantojuma apliecību. Gan Prasītājs, gan Atbildētājs ir vienīgie mantojuma atstājējas mantinieki. Atbildētājs Dzīvokli mantojis uz likuma pamata, līdz ar to Prasītājs no mantojuma no mantojuma netika atstumts no mantojuma atstājējas puses.

Norāda, ka par mantojuma atstājējas miršanas faktu Prasītājs uzzinājis tikai 2015.gadā, jo tajā brīdī Latvijā nav atradies. Savukārt par mantojuma lietas uzsākšanu, Atbildētājs Prasītāju nav informējis, un tā rezultātā Prasītājs neizmantoja likumiskās tiesības pieņemt un/vai atraidīt mantojumu. Prasītājs šobrīd nav tiesīgs izteikt gribu pieņemt mantojumu, jo mantojuma lieta ir izbeigta. Prasītājs savu gribu pieņemt mantojumu ir izteicis ar konkludentām darbībām. Prasītājs/pers. D/ ir deklarēts kopš 1987.gada, bijis Dzīvokļa īpašnieks no 2000.gada līdz 2006.gadam. Prasītājs ir Dzīvokļa tiesiskais valdītājs kopš 1987.gada 23.novembra. Prasītājs lieto Dzīvokli un veic maksājumus, kas saistīti ar Dzīvokļa lietošanu. Puses savā starpā ir izrunājušas esošo situāciju, un Atbildētājs nepiekrita labprātīgi izsniegt Prasītājam mantojuma neatņemamo daļu.

Norāda, ka Atbildētājs, ierosinot mantojuma lietu pie zvērināta notāra, nav informējis Prasītāju par minēto, lai Prasītājs varētu izteikt savu gribu pieņemt un/vai atraidīt atstāto mantojumu. Atbildētājs nav informējis Prasītāju par mātes miršanas faktu. Minēto informāciju Prasītājs ir uzzinājis no trešajām personām (kaimiņiem) 2015.gadā, pēc vairākiem nesekmīgiem mēģinājumiem telefoniski sazināties ar māti. Ņemot vērā faktu, ka puses ir brāļi, minētā Atbildētāja rīcība ir pretrunā ar Civillikuma 1.pantu un nevar baudīt tiesisku aizsardzību.

Norāda, ka /pers. F/ mirusi 2014.gada 13.novembrī un zvērināts notārs Klavdijas Nazarovas mantojumu izsludinājis 2014.gada 22.novembrī, tas ir pēc 9 dienām kopš miršanas. Zvērināts notārs 2014.gada 22.novembrī laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" publicēja mantojuma sludinājumu, kurā uzaicināja pieteikties uz /pers. F/ mantojumu trīs mēnešu termiņā. Atbildētājam bija pienākums uzrādīt zvērinātam notāram citus tam zināmos likumiskos mantiniekus, proti, Prasītāju. Atbildētājs informāciju par Prasītāju nebija norādījis, kā rezultātā prasītājs netika uzaicināts pie notāra personīgi. No minētā secināms, ka Atbildētājs mantojumu ieguvis slepus, līdz ar to nav uzskatāms par labticīgu mantinieku. Uzskata, ka Atbildētājs tīši noklusējis un sniedzis zvērinātam notāram nepilnīgu informāciju par zināmiem mantiniekiem, tādējādi liedzot Prasītājam iespēju izteikt gribu pieņemt mantojumu.

Norāda, ka /pers. F/ nav citu tuvu radinieku, kuri ir tiesīgi mantot uz likuma pamata pēc mantojuma atklāšanās. Nekustamais īpašums būtu daļās šādi: ½ domājamā daļa Prasītājam un ½ domājamā daļa Atbildētājam. Nekustamā īpašuma kadastrālā vērtība ir 10 530 *euro*. Nevienu nevar piespiest palikt mantojuma kopvaldījumā, un katrs līdzmantinieks var prasīt tā dalīšanu.

Norāda, ka Dzīvoklim būtu taisnīgs šāds sadalīšanas veids: Prasītājs samaksā Atbildētājam naudas summu atbilstoši Atbildētāja īpašuma daļai ½ apmērā, jeb 5265 *euro*, ņemot vērā Dzīvokļa kadastrālo vērtību 10 530 *euro*.

Ar Jelgavas tiesas tiesnese s 2017.gada 14.novembra lēmumu (lietas 67.-70.lapa) apmierināts Prasītāja pieteikums par prasības nodrošināšanu.

Atbildētājs uz tiesas sēdi nav ieradies. Par tiesas sēdes laiku un vietu paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, atbildētājs parakstījies Uzziņas lapā, ka viņš ir informēts par tiesas sēdes vietu un laiku. Lietā atrodas tiesas sēžu sekretāres ziņojums, ka 2018.gada 21.augustā zvanījis vīrietis, kurš stādījies priekšā kā /pers. E/ un paziņojis, ka sakarā ar veselības stāvokli nevarēs ierasties uz tiesas sēdi, un lūdzis atlikt lietas izskatīšanu. Lietā nav iesniegti nekādi pierādījumi atbildētāja attaisnojošiem neierašanās uz tiesas sēdi iemesliem. Tiesa atzina atbildētāja neierašanos par neattaisnojošu, un tiesa nolēma izskatīt lietu Atbildētāja prombūtnē, jo nesaskatīja lietas izskatīšanas atlikšanas pamatus.

Tiesas sēdē Prasītājas pilnvarotais pārstāvis prasību uzturēja. Paskaidroja atbilstoši prasības pieteikumā norādītajam. Papildus prasības pieteikumā norādītajam paskaidroja, ka Atbildētājs prasību nav apstrīdējis. Paskaidroja, ka puses savā starpā ir visu izrunājuši, un izlīgums nav iespējams.

Paskaidroja, ka Prasītāja māte nomira 2014.gada 13.novembrī, ko Prasītājs nezināja, jo ekonomisku apsvērumu dēļ Prasītājs periodiski 2-3 mēnešu garumā uzturas gan Latvijā, gan Lielbritānijā, kur pelna naudu. Tajā brīdī, kad nomira māte, Prasītājs Latvijā nebija, un atgriezies Latvijā 2015.gada februāra vai marta mēnesī. Pirms atgriešanā, Prasītājam telefoniski izdevās noskaidrot no kaimiņiem, ka māte mirusi, un uzreiz pēc informācijas saņemšanas Prasītājs atgriezās Latvijā. Prasītājs nepiedalījās bērēs. Atbildētājs arī kaimiņus neinformēja par mātes nāvi un bērēm.

Paskaidroja, ka tad, kad Prasītājs ir Latvijā, viņš dzīvo /adrese A/, kur arī ir deklarēts. Prasītājs negāja pie notāra un nepieteica pretenzijas uz atklāto mantojumu, jo prasītājs nebija informēts par mantojuma lietas uzsākšanu. Ne katrs cilvēks zina savas tiesības, īpaši mantojuma lietā. Pēc mātes nāves Prasītājs turpināja dzīvot Dzīvoklī, un pēc laika atgriezās Lielbritānijā. Gribu pieņemt mantojumu, Prasītājs izteicis ar konkludentām darbībā, jo turpināja dzīvot Dzīvoklī, to lietojot un uzturot. Prasītājs arī visu laiku maksājis par Dzīvokli. Prasītājs netika informēts, ka Dzīvoklis ir brāļa īpašumā. Pašam Atbildētājam interese par Dzīvokli bija neliela, jo Atbildētājs ir deklarēts /adrese/, kur arī dzīvo, un Dzīvoklis pilnībā bija Prasītāja valdījumā un lietošanā. Cerēja, ka varēs vienoties ar brāli. Vēlas sadalīt Dzīvokli, izmaksājot Atbildētājam kompensāciju, jo, ja Dzīvoklis paliks Atbildētāja īpašumā, Dzīvoklis tiks pārdots, bet Prasītājs vēlas to saglabāt kā ģimenes mājokli. Prasītājs varētu samaksāt Atbildētājam kompensāciju pusgada laikā.

Paskaidroja, ka /pers. D/ Prasītājs dzīvoja ar savu māti, kura nomira 2014.gada 13.novembrī. Prasītājs visu laiku uzturēja minēto Dzīvokli. No lietā iesniegtajiem rēķiniem redzams, ka parādu par Dzīvokli nav. Prasītājs dzīvoja Dzīvoklī gan pirms, gan pēc mātes nāves, kur ir deklarēts kopš 1987.gada.

Paskaidroja, ka Dzīvokļa kadastrālā vērtība ir lielāka par Dzīvokļa piespiedu pārdošanas vērtību, līdz ar to uzskata, ka kadastrālā vērtība ir patiesā un objektīvā Dzīvokļa cena.

Paskaidroja, ka lietā apstiprinājies, ka Atbildētājs slēpis mātes miršanas faktu, un Prasītājs bija spiests caur kaimiņiem meklēt māti. Mīnēto rīcību nevar uzskatīt par tādu, kas atbilstu labas ticības principam. Uzskata, ka Atbildētājs mantojumu ieguvis slepus. Lūdza prasību apmierināt.

Motīvu daļa

Novērtējot lietā esošos rakstveida pierādījumus, uzklausot prasītāja pilnvarotā pārstāvja paskaidrojumus un liecinieku liecības, tiesa uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

No lietā iesniegtās miršanas apliecības redzams, ka /pers. F/ mirusi 2014.gada 13.novembrī (lietas 14.lapa).

No dzimšanas apliecības /numurs/161097 redzams, ka /pers. D/ vecāki ir /pers. F/ un /pers. O/ (lietas 15.lapa).

Ar lietas materiālos esošajām ziņām apstiprinās, ka Atbildētājs ir /pers. F/ dēls (lietas 82.lapa).

Lietā nav strīda par to, un ar lietas materiāliem apstiprinās, ka Prasītājs un Atbildētājs ir mirušās /pers. F/ – mantojuma atstājējas – dēli, tas ir 1.šķiras mantinieki Civillikuma 404.panta pirmās daļas izpratnē. Prasītājs un Atbildētājs uzskatāmi par neatņemamās daļas tiesīgajiem, kuriem katram ir tiesības uz neatņemamo mantojuma daļu (Civillikuma 423.panta pirmā daļa un Civillikuma 424.panta pirmā daļa). Lietā nav ziņu un pierādījumu, ka /pers. F/ būtu citi mantinieki vai arī /pers. F/ būtu taisījusi pēdējās gribas aktu. Līdz ar to puses būtu atzīstamas par līdzmantiniekiem, kuriem pienākas katram ½ neatņemamā mantojuma daļa.

Lietas materiāliem pievienots zvērināta notāra Pētera Ducmaņa mantojuma lietas kopija (lietas 79.-92.lapa), kurā atrodas 2015.gada 18.maijā taisīts akts – Mantojuma apliecība (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma) (lietas 90.lapa), ar kuru zvērināts notārs apstiprināja mantojuma tiesībās uz 2014.gada 13.novembrī mirušās /pers. F/ atstāto mantojumu, pirmās šķiras mantinieku /pers. E/, mantojuma atstājējas dēlu – uz visu mantojumu. No Mantojuma apliecības izriet, ka mantinieks /pers. E/ nedzīvoja un nebija deklarēts kopā ar mantojuma atstājēju /pers. F/, mantinieks mantojumu ir pieņēmis un norādījis šādu mantas sastāvu: nekustamais īpašums – dzīvokļa īpašums Nr.3, kas atrodas /adrese/, ar novērtējumu 10 530 *euro*.

No mantojuma lietas kopijas redzams, ka zvērināta notāra aktu un apliecinājumu reģistrā 2014.gada 20.novembrī iereģistrēts Iesniegums par mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanu mantojuma tiesībās (lietas 80.lapa), kurā norādīts, ka /pers. E/ pieņem savas 2014.gada 13.novembrī mirušās mātes /pers. F/ atstāto mantojumu. Iesniegumā norādīts, ka pēc /pers. E/ rīcībā esošajām ziņām, mirusī pēdējās gribas aktu nav taisījusi, mirušās pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta bija – /adrese/, un pēc /pers. E/ rīcībā esošajām ziņām, mantojuma atstājējai ir vēl šāds mantinieks: /pers. D/, dzīvesvietas adrese nav zināma – mantojuma atstājējas dēls.

Zvērināts notārs izsludinājis mantojuma atklāšanos, 2014.gada 22.novembrī publicējot sludinājumu laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" (lietas 89.lapa), kurā uzaicināja pieteikties visus mantiniekus, kreditorus un citas personas, kurām ir tiesības uz mantojumu trīs mēnešu laikā.

Prasītājs, pamatojoties uz Notariāta likuma 304.pantu, iebildis par apstākli, ka zvērinātam notāram nebija jāizsludina mantojuma atklāšanās, kā arī par apstākli, ka zvērināts notārs nebija aicinājis Prasītāju izteikt savu gribu attiecībā uz atstāto mantojumu.

Ar mantojuma lietas kopiju apstiprinās, ka zvērināts notārs nebija nosūtījis /pers. D/ rakstisku uzaicinājumu. Tiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā Prasītājs nepamatoti atsaucas uz Notariāta likuma 304.pantu, jo konkrētajā gadījumā bija piemērojami Notariāta likuma XXVIII nodaļas nosacījumi, un zvērināts notārs var nosūtīt mantiniekiem rakstisku uzaicinājumu tikai tad, ja iesniegumā par mantinieku uzaicināšanu ir norādīta mantinieka dzīvesvieta (*Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumu Nr.618 "Noteikumi par mantojuma reģistra un mantojuma lietu vešanu" 94.punkts*). Līdz ar to, tā kā zvērinātam notāram iesniegtajā iesniegumā nebija norādīta Prasītāja dzīvesvieta, Prasītājam nebija nosūtīts rakstisks uzaicinājums.

Tiesa secina, ka lietā nav strīda par to, ka notāra izsludinātajā termiņā Prasītājs nav pieteicies uz /pers. F/ atstāto mantojumu. Tādējādi , tiesa secina, ka notāram bija pamats pēc mantojuma pieņemšanas termiņa beigām izsniegt mantojuma apliecību (*Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumu Nr.618 "Noteikumi par mantojuma reģistra un mantojuma lietu vešanu" 100.punkts*).

No prasības pieteikumam pievienotā Jelgavas tiesas zemesgrāmatu nodaļas Jelgavas pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs

A/redzams, ka kā strīdus nekustamā īpašuma /adrese A/ (lietas 16-18.lapa) īpašnieks norādīts /pers. E/, pamatojoties uz 2015.gada 18.maija mantojuma apliecību (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma). No minētā nodalījuma izriet, ka minētā nekustamā īpašnieks bija /pers. D/, pamatojoties uz 2000.gada 17.jūlija pirkuma līgumu, un no 2006.gada 12.jūlija nekustamā īpašuma īpašniece bija mirusī /pers. F/, pamatojoties uz 2006.gada 12.jūlija dāvinājuma līgumu.

No Personu datu pārlūka datiem (lietas 25.lapa) redzams, ka /pers. D/ deklarētā dzīvesvieta ir /adrese/ kopš 1987.gada 23.novembra.

Prasītājs cēlis tiesā prasību, kurā izvirzījis prasījumu atzīt viņu par līdzmantinieku ½ domājās daļas apmērā uz mirušās /pers. F/ atstāto mantojumu, minēto prasījumu pamatojot ar to, ka gribu pieņemt mantojumu Prasītājs nav izteicis zvērināta notāra norādītajā noteiktajā termiņā, jo sākotnēji nemaz nav zinājis par mātes nāvi, un nav arī zinājis, ka zvērināts notārs izsludinājis mantojuma atklāšanos, pamatojoties uz Atbildētāja iesniegumu. Kā arī Prasītājs pamatojis prasību ar to, ka Prasītājs visu laiku nepārtraukti faktiski ir valdījis un ir pieņēmis mātes atstāto mantojumu – nekustamo īpašumu /adrese A/.

Lietā tika nopratināta lieciniece /pers. P/, kura liecināja, ka ir Prasītāja un viņa mirušās mātes kaimiņiene. Liecināja, ka ar pusēm attiecības labas. Liecināja, ka pazina mirušo kaimiņieni /pers. F/. Pati šajā mājā dzīvo no 1962.gada, un /uzvārds/ ģimene tur dzīvoja jau pirms tam. Puses bērnībā dzīvoja ģimenē kopā, bet pēc tam, kad /pers/ apprecējās, tad viņš sāka dzīvot /pilsēta/, savukārt Prasītājs palika dzīvot ar māti, bet kad sākās krīze, tad aizbrauca dzīvot uz Angliju, bet ik pēc 2-3 mēnešiem atbrauca mājās. Pušu tētis nomira pirms mātes. Liecināja, ka /pers F/ uzturēja dēli, kā arī /pers/meita. /pers/ divas-trīs reizes gadā vairākus mēnešus dzīvoja tajā dzīvoklī, bet /pers/ nav redzējusi. Liecināja, ka pati meklēja, kur /pers F/pazudusi. /pers/ pazvanījis no Anglijas un teicis, ka nevarot sazvanīt mammu. Lieciniece domāja, ka /pers F/ ir pie /pers/, bet nevarēja viņu sazvanīt. Zvanījusi uz slimnīcu un morgu, un tad uzzināja, ka /pers F/ mirusi. Lieciniece aizbrauca uz Bērzu kapiem, jo zināja, ka tur bija apglabāts /pers F/ vīrs, un uz /pers F/ kapa bijis tikai viens vainags no /pers/. /pers/ nevienam nepateica, ka /pers F/ mirusi. Liecināja, ka /pers/s lieciniecei zvanījis, apmēram, pirms Jaunā gada. Neatceras, kad, tieši pēc mātes nāves, /pers/atbrauca. /pers/ visu laiku, periodiski, dzīvoja tajā dzīvoklī. /pers. F/ miršanu pateikusi savai meitai.

Lietā tika nopratināta lieciniece /pers. S/, kura liecināja, ka ir Prasītāja un viņa mirušās mātes kaimiņiene. Liecināja, ka ar pusēm attiecības labas. Liecināja, ka pazina mirušo kaimiņieni /pers. F/. No mājas vecākās zina, ka mājā nav parādnieku un nav parādu par dzīvokli Nr.3. Pirms un pēc /pers F/ nāves, dzīvoklī dzīvoja /pers/. /pers/ dzīvo /pilsēta/, bet pirms mātes nāves redzēja, ka /pers/ bija ciemos. Liecināja, ka pēc /pers F/nāves satiek /pers/, bet/pers/ nav redzējusi nevienu reizi. 2-3 mēnešus/pers/ dzīvo tajā dzīvoklī, un 2-3 mēnešus laikam uzturas Anglijā. Ja /pers/ brauc uz Latviju, tad kopā ar ģimeni vai arī /pers/ meita brauc. /pers/ satiek personīgi. Domā, ka /pers/ nav interese par dzīvokli, jo pēc /pers F/ nāves /pers/ nav redzējusi nevienu reizi. Liecināja, ka par /pers F/ nāvi viņai pateikusi mamma, jo pati tajā brīdī dzīvojusi Rīgā, un Jelgavā atgriezās dzīvot 2015.gada septembrī. Kad dzīvoja Rīgā, tad ļoti bieži brauca uz Jelgavu. Nevar pateikt, kad pēc /pers F/nāves /pers/ tur bija, bet no 2015.gada septembra /pers/tur dzīvo kopā ar ģimeni.

Tiesa tic liecinieku liecībām, viņas sniedza konkrētas liecības, ir brīdinātas par krimināltiesību saskaņā ar Krimināllikumu.

Saskaņā ar Civillikuma 670.pantu mantojuma prasības mērķis ir atzīt prasītāju vai nu par vienīgo mantinieku, vai arī par līdzmantinieku, un saskaņā ar to izdot viņam ar visiem pieaugumiem vai nu visu atstāto mantojumu, vai viņam pienākošos daļu, vai arī tos mantojuma priekšmetus, kas atrodas atbildētāja valdījumā.

Atbilstoši Civillikuma 685.pantā noteiktajam, mantojuma prasība noilgst pēc piecu gadu notecējuma, skaitot no tās dienas, kad radusies tiesība šo prasību celt.

Konkrētajā gadījumā Prasītājs cēlis mantojuma prasību nepārkāpjot Civillikuma 685.pantā noteikto prasības celšanas termiņu.

Civillikuma 691.pants noteic, ka gribu pieņemt mantojumu var izsacīt vai nu noteikti, mutiski vai rakstiski, vai arī klusējot, ar tādu darbību, kuru attiecīgos apstākļos var iztulkot vienīgi tā, ka zināma persona atzīst sevi par mantinieku.

Kā pierādījumus mantojuma pieņemšanai Prasītājs norādījis, ka visu laiku ir dzīvojis un faktiski valdījis nekustamajā īpašumā, ko apstiprināja liecinieku sniegtās liecības, ka Prasītājs jau no bērnības dzīvoja kopā ar māti strīdus nekustamajā īpašumā, bet Atbildētājs minētajā Dzīvoklī nedzīvo. Turklāt, kā jau norādīts, Prasītāja deklarētā dzīvesvieta kopš 1987.gada 23.novembra ir /adrese/. Tāpat ar Mantojuma apliecību apstiprinās, ka mantinieks /pers. E/ nedzīvoja un nebija deklarēts kopā ar mantojuma atstājēju. Un kā secināms arī no liecinieku liecībām, ka arī pēc mātes nāves Prasītājs minētajā Dzīvoklī dzīvo un faktiski valda pār to. Lietā iesniegti arī daži rēķini un kvītis par komunālajiem pakalpojumiem, no kuriem redzams, ka to apmaksu veicis /pers. D/ (lietas 45., 46., 96., 97.lapa). Minētie apstākļi, tiesas ieskatā, pierāda to, ka Prasītājs pēc /pers. F/ nāves ir savā valdījumā pieņēmis viņam piekritušo mantojumu. Tiesa uzskata, ka Prasītāja darbības un dzīvošana strīdus nekustamajā īpašumā var iztulkot vienīgi tā, ka /pers. D/ atzīst sevi par mantinieku.

Judikatūrā sniegta atziņa, ka Atbilstoši Civillikuma 687. un 688.pantā ietvertajiem noteikumiem mantojuma iegūšanai nepieciešamais priekšnosacījums ir mantojuma pieņemšana. Tādējādi, izlemjot jautājumu par kādas personas mantojuma tiesībām, juridiski nozīmīgs ir fakts par to, vai šī persona izteikusi gribu pieņemt atklājušos mantojumu. Strīda gadījumā mantojuma pieņemšanas fakts, kā viens no apstākļiem, kas rada tiesības uz mantojumu, tiesai jānoskaidro, izskatot prasību par mantojuma tiesību atzīšanu, turklāt neatkarīgi no tā, vai pieteikuma lūgumu daļā šāds prasījums ietverts. Civillikuma 691.pants noteic, ka gribu pieņemt mantojumu var izsacīt vai nu noteikti, mutiski vai rakstiski, vai arī klusējot, ar tādu darbību, kuru attiecīgos apstākļos var iztulkot vienīgi tā, ka zināma persona atzīst sevi par mantinieku (*sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 31.marta spriedums lietā Nr.SKC-115/2014*).

Tiesību doktrīnā, atklājot minētās normas jēgumu, atzīts, ka (..) darbībai, kas uzskatāma par klusējot izdarītu gribas izteikumu, jābūt tādai, lai no tās varētu droši secināt šādas gribas esamību (Civillikuma 1428.panta trešā daļa). Darbības bez vārdiem, pēc kurām var spriest par gribas izpaudumu, sauc par konkludentām darbībām (*sk. Z.Gencs. Civillikuma komentāri. Otrā daļa. Mantojuma tiesības (655.-840.pants).- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2012, 112.lpp*.). Juridiskajā literatūrā pausts viedoklis, ka tikai tādu darbību var uzskatīt par mantojuma pieņemšanu, kas ar loģisku nepieciešamību ved pie slēdziena, ka konkrētajā gadījumā mantot aicinātais to nebūtu izdarījis, ja nebūtu gribējis pieņemt mantojumu (*sk. Briedis V., Mantojuma pieņemšana un mantojuma atraidīšana.- Rīga, 1939, 22.lpp.*)

No minētajām atziņām izriet, ka gadījumā, ja mantot aicinātais lietojis mantojumu vai rīkojies ar to savās interesēs, tad var būt pamats uzskatīt, ka viņš mantojumu pieņēmis (*sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 31.marta spriedums lietā Nr.SKC-115/2014*).

Tiesa nevar atzīt, ka Atbildētājs vēršoties ar iesniegumu pie zvērināta notāra par mantojuma atklāšanos un apstiprinoties mantojuma tiesībās, būtu rīkojies atbilstoši labas ticības principam. Tiesas ieskatā ir apšaubāms apstāklis, par to, ka Atbildētājs zvērinātam notāram norādījis, ka viņam nav zināma Prasītāja dzīvesvieta, ievērojot to, ka lietā ir apstiprinājies, ka Prasītājs jau kopš bērnības dzīvoja kopā ar pušu māti strīdus nekustamā īpašumā.

Neskatoties uz to, ka Prasītājs nav devis zvērinātam notāram atsauksmi par mantojuma pieņemšanu, uzskatāms, ka, tā kā mantojums atrodas Prasītāja faktiskā valdījumā, un Prasītājs noteikti nav atraidījis mantojumu, tad uzskatāms, ka Prasītājs mantojumu ir pieņēmis.

Tiesas ieskatā, atsauksmes nedošana notāram par mantojuma pieņemšanu rada atšķirīgas juridiskās sekas mantiniekam, kura faktiskajā valdījumā mantojums atrodas, un mantiniekam, kura faktiskā valdījumā mantojums neatrodas.

Tiesa uzskata, ka minētais, izriet no Civillikuma 694.panta nosacījumiem, kurš nosaka, ka pirmajā gadījumā atzīstams, ka mantinieks ar faktisko valdīšanu mantojumu ir pieņēmis, bet otrajā gadījumā – ka mantinieks mantojumu ir atraidījis.

Tiesa uzskata, ka ar lietā ir pierādīts, ka Prasītājs ir veicis darbības, kuras atzīstamas par tādām, kas liecina par /pers. F/ atstātā mantojuma pieņemšanu, proti, gan /pers. F/ dzīves laikā, gan pēc viņas miršanas nekustamo īpašumu faktiski valdījis, veicis maksājumus, kas attiecas uz Dzīvokli, faktiski pārņēmis savā valdījumā viņai piederošo mantu. Minētais dot tiesai pamatu secināt, ka /pers. F/ atstātais mantojums pēc viņas nāves faktiski ir atradies /pers. D/ valdījumā.

Pie šādiem apstākļiem, šobrīd nav pamata izdarīt secinājumu, ka /pers. D/ būtu mantojumu atraidījis, tādējādi nav pamata atzīt, ka /pers. F/ atstāto mantojumu būtu mantojis tikai /pers. E/. Turklāt pats /pers. E/ 2018.gada 30.maija tiesas sēdē izteica viedokli, ka gatavs sadalīt dzīvokli uz pusēm (lietas 99.lapa). Līdz ar to Prasītājs ir atzīstams par pirmās šķiras līdzmantinieku (ar tiesībām uz mantojumu pēc likuma) uz /pers. F/ atstāto mantojumu, un secīgi atzīstams, ka /pers. F/ atstātais mantojums sadalāms starp Prasītāju un Atbildētāju līdzīgās daļās, katram ½ domājamā daļa no atstātā mantojuma.

Norādītajos apstākļos ½ domājamās daļas apmērā par spēkā neesošu atzīstams zvērināta notāra Pētera Ducmaņa 2015.gada 18.maijā taisītais notariālais akts (reģistra Nr.2274) ar kuru izsniegta Mantojuma apliecība (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma), ar kuru apstiprināts mantojuma tiesībās uz 2014.gada 13.novembrī mirušās /pers. F/ atstāto mantojumu pirmās šķiras mantinieks /pers. E/, mantojuma atstājējas dēls, uz visu atstāto mantojumu.

Ievērojot Civillikuma 670.pantā ietverto tiesību normu, un novērtējot minētos apstākļus, tiesai ir pamats atzīt Prasītāju par /pers. F/ mantinieku uz ½ domājamo daļu atstātā mantojuma (Civillikuma 732.pants, 411.pants), atzīstot Prasītājam īpašuma tiesības uz /pers. F/ atstāto mantu - Dzīvokli Nr. 3, /adrese/, attiecīgi minētās domājamās daļas apmērā izbeidzot Atbildētāja īpašuma tiesības uz to.

Prasītājs izvirzījis arī prasījumu par kopīpašuma reālo sadali, lūdzot nekustamo īpašumu atstāt Prasītāja īpašuma ar pienākumu Prasītājam samaksāt atbildētājam kompensāciju.

Saskaņā ar Civillikuma 1074.pantu nevienu kopīpašnieku nevar piespiest palikt kopīpašumā, ja vien tā nodibināšanas noteikumi nerunā tam pretim; turpretim katrs kopīpašnieks var katrā laikā prasīt dalīšanu.

Civillikuma 733.pants nosaka, ka dalot mantojumu tiesas ceļā, tiesai jārīkojas vispār pēc 1075. panta noteikumiem par kopīpašuma dalīšanu, ievērojot arī 734. un turpmāko pantu sevišķos noteikumus.

Civillikuma 735.pants nosaka, ka neatvietojamas kustamas lietas, kuras ķermeniski nevar sadalīt - ja mantinieki nevienojas citādi - vai nu pārdodamas izsolē, izdalot tajā ieņemto naudu, vai nododamas atsevišķiem mantiniekiem pēc lozes par novērtējuma summu, vai arī pārdodamas izsolē starp pašiem mantiniekiem, kas pēc tam izdala ieņēmumu samērīgi ar savām mantojuma daļām. Šādā kārtībā dalāms arī nekustams īpašums, ja to nav iespējams sadalīt dabā. Civillikuma 1075.pants nosaka, ka ja 1074. pantā norādītā dalīšanas gadījumā kopīpašnieki nevar vienoties par tās veidu, tad tiesa, raugoties pēc dalāmā priekšmeta īpašībām un lietas apstākļiem, vai nu piespriež katram no kopīpašniekiem reālas daļas, uzliekot, kad vajadzīgs, viena daļai zināmus servitūtus par labu otra daļai, vai atdod visu lietu vienam kopīpašniekam, ar pienākumu samaksāt pārējiem viņu daļas naudā, vai noteic lietu pārdot, izdalot ieņemto naudu kopīpašnieku starpā, vai arī izšķir jautājumu ar lozi, it īpaši tad, kad jāizšķir, kam no kopīpašniekiem paturēt sev pašu lietu un kas no viņiem apmierināms ar naudu.

Izvērtējot lietā konstatētos apstākļus, un ņemot vērā, ka mantojuma lietā Atbildētājs bija norādījis, ka Atbildētājs strīdus nekustamajā īpašumā nedzīvoja, un no Prasītāja norādītā un liecinieku liecībām izrietošo apstākli, ka strīdus nekustamais īpašums ir Prasītāja dzīvesvieta, tiesa atzīst par pamatotu Prasītāja prasībā norādīto mantas sadalījuma veidu, atstājot nekustamo īpašumu Prasītāja īpašumā ar pienākumu Prasītājam atlīdzināt Atbildētājam viņa daļu naudā.

Atbilstoši Civillikuma 737.pantā noteiktajam, kustama vai nekustama manta pirms dalīšanas jānovērtē.

Civillikuma 870.pants nosaka, ka lietas novērtējamas vai nu pēc to parastās vērtības vispārējā lietošanā, vai arī pēc vērtības, ko noteic lietas sevišķā nozīme valdītājam vai viņa personīgās tieksmes. Tāpēc lietu vērtība var būt vai nu parasta, vai sevišķa, vai arī ar personīgām tieksmēm pamatota.

Savukārt Civillikuma 871.pants nosaka, ka parastā vērtība noteicama pēc tā labuma, kādu lieta var dot katram valdītājam pati par sevi, neatkarīgi no viņa personīgām attiecībām.

Civilprocesa likuma 5.panta sestā daļa nosaka, ka piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

Judikatūrā sniegta atziņa, ka atbilstoši Civillikuma 1075.pantam gadījumā, kad ar tiesas spriedumu visa lieta tiek atdota vienam kopīpašniekam, pēdējam rodas pienākums samaksāt pārējiem viņu daļas naudā. Nosakot izmaksājamās summas apmēru, par pamatu ņemama nekustamā īpašuma tirgus vērtība uz lietas izskatīšanas (nekustamā īpašuma atsavināšanas) brīdi (*sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013. gada 14.maija Spriedums lietā Nr. SKC-173/2013*).

No lietā iesniegtā nekustamā īpašuma – /adrese/ 2017.gada 31.oktobra novērtējuma (lietas 47.lapa) redzams, ka minētā nekustamā īpašuma tirgus vērtība noteikta 14 200 *euro*.

Ievērojot minētās tiesību normas un judikatūrā nostiprināto principu nekustamā īpašuma kā kopīpašuma dalīšanas gadījumā, tiesa, pretēji Prasītāja pārstāvja norādītajam, uzskata, ka Prasītājam ir pienākums atlīdzināt Atbildētāja ½ no nekustamā īpašuma tirgus vērtības, tas ir Prasītājam jāatlīdzina Atbildētāja daļa nekustamajā īpašumā 7200 *euro* apmērā. Līdz ar to tiesai, nosakot izmaksājamās summas apmēru, nav nekāda tiesiska pamata to noteikt no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības. Un tiesas ieskatā, konkrētajā gadījumā, vērtējot arī Atbildētāja kā mantinieka tiesības, ir taisnīgi ņemt vērā nekustamā īpašuma tirgus vērtību, nevis kadastrālo vērtību, un tas arī atbilst judikatūrai, kāda ir nostiprinājusies piemērojot attiecīgās tiesību normas.

Prasītājs cita starpā izvirzījis arī prasījumus: izbeigt Atbildētāja un tā ģimenes locekļu lietošanas tiesības uz nekustamo īpašumu pēc nekustamā īpašuma sadalīšanas; un uzlikt par pienākumu Atbildētājam un tā ģimenes locekļiem atbrīvot nekustamo īpašumu 10 dienu laikā pēc nekustamā īpašuma sadalīšanas un sprieduma spēkā stāšanās.

Tiesa uzskata, ka prasība šajā daļā nav pamatota un ir noraidāma, jo šajā prasības daļā Prasītājs nav norādījis, ka pastāvētu šāds Prasītāja tiesību aizskārums, un nav arī pierādījis šādu savu tiesību aizskārumu. Turklāt izbeidzoties īpašuma tiesībām uz nekustamo īpašumu Atbildētājam izbeidzas arī tā lietošanas tiesības.

Civilprocesa likuma 1. panta pirmā daļa nosaka, ka katrai fiziskajai un juridiskajai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā. Tādējādi, lai izšķirtu konkrētu prasījumu, jākonstatē, ka ar prasības pieteikumā norādīto un tam pievienotajiem dokumentiem būtu pamats uzskatīt, ka starp pusēm pastāv tādas civiltiesiskas attiecības (civiltiesisks strīds), kuras ir paredzēts aizsargāt Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Proti, civilprocesā strīds vienmēr saistīts ar noteiktām civiltiesiskajām attiecībām.

Turklāt likuma "Par tiesu varu" 5. pants nosaka, ka civillietās tiesu spriež tiesa, izskatot un izlemjot tiesas sēdēs lietas par strīdiem, kas saistīti ar fizisko un juridisko personu civiltiesību, darba tiesību, ģimenes tiesību un citu tiesību un likumīgo interešu aizsargāšanu.

Ņemot vērā minēto, šajā prasības daļā nav konstatējama civiltiesisku prasības tiesību esamība Civilprocesa likuma 1. panta pirmās daļas

izpratnē.

Tiesību doktrīnā norādīts, ka likumdevējs pamatoti atzinis, ka prasītājam ir jāzina, vai viņam ir prasījuma tiesības pret konkrētu personu, citiem vārdiem – prasītājam pašam jārūpējas par to, lai viņa celtā prasība būtu pietiekoši pamatota, un jāatturas no nepamatotas prasības celšanas (*sk. A.Līcis, Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Mācību līdzeklis tiesību zinātņu studentiem. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 30.lpp.*).

Prasītājs ceļot prasību samaksājis tiesas izdevumus - valsts nodevu 445,34 *euro* apmērā, kā arī valsts nodevu par prasības nodrošināšanu 71,14 *euro* apmērā (lietas 12.lapa) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 6,26 *euro* apmērā (lietas 13.lapa), kas, saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, piedzenami no Atbildētāja par labu Prasītājam.

Tā kā sākotnēji Prasītājs valsts nodevu apmaksājis, ņemot vērā nekustamā īpašuma kadastrālo vērtību, bet prasība ir apmierināta, ņemot vērā nekustamā īpašuma tirgus vērtību, tad no Atbildētāja valsts labā piedzenama nesamaksātā valsts nodeva 73,86 *euro* apmērā, ievērojot Civilprocesa likuma 36.panta pirmajā daļā noteikto.

Tiesa atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu atbildētājam nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8.pantu un 97.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt prasību daļēji.

Atzīt, ka /pers. D/, personas kods /personas kods/, ir pieņēmis 2014.gada 13.novembrī mirušās /pers. F/, personas kods /personas kods/, atstāto mantojumu ar mantojuma atklāšanās brīdi.

/pers. D/, personas kods /personas kods/, par mirušās /pers. F/, personas kods /personas kods/, pirmās šķiras mantinieku uz ½ domājamo daļu mantojuma.

Atzīt par spēkā neesošu uz ½ domājamo daļu mantojuma 2015.gada 18.maija zvērināta notāra Pētera Ducmaņa aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr. /numurs/ reģistrēto mantojuma apliecību no tās izdošanas dienas, ar kuru mantojuma tiesībā uz 2014.gada 13.novembrī mirušās /pers. F/, personas kods /personas kods/, visu atstāto mantojumu, kā pirmās šķiras mantinieks apstiprināts /pers. E/, personas kods /personas kods/, atzīstot /pers. E/ tiesība uz ½ domājamo daļu uz 2014.gada 13.novembrī mirušās /pers. F/, personas kods /personas kods/, atstāto mantojumu.

/pers. E/, personas kods /personas kods/, īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma īpašumu /adrese/, kadastra numurs /numurs B/, kas ierakstīts Jelgavas tiesas zemesgrāmatu nodaļas /nosaukums/zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/, par ko izdarāms ieraksts Jelgavas tiesas zemesgrāmatu nodaļas /nosaukums/zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/.

/pers. D/, personas kods /personas kods/, īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma īpašumu /adrese/, kadastra numurs /numurs B/, kas ierakstīts Jelgavas tiesas zemesgrāmatu nodaļas /nosaukums/zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/.

Sadalīt kopīpašumu – nekustamo īpašumu /adrese A/ šādi: atdot visu nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra numurs /numurs B/, kas ierakstīts Jelgavas tiesas zemesgrāmatu nodaļas /nosaukums/zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/, /pers. D/, personas kods /personas kods/, īpašumā, nostiprinot uz visu īpašumu īpašuma tiesības /pers. D/ un dzēšot /pers. E/, personas kods /personas kods/, īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra numurs /numurs B/, kas ierakstīts Jelgavas tiesas zemesgrāmatu nodaļas /nosaukums/zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. E/, personas kods /personas kods/, kompensāciju par viņa daļu kopīpašumā kopsummā 7200 *euro* (septiņi tūkstoši divi simti *euro*).

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. D/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 522,74 *euro* (pieci simti divdesmit divi *euro* 74 centi), kas iemaksājams prasītāja norādītajā kontā /konta numurs/, AS Swedbank.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu valstij tiesas izdevumus – valsts nodevu 73,86 *euro* (septiņdesmit trīs *euro* 86 centi). Rekvizīti samaksai: saņēmējs Valsts kase; vienotais reģistrācijas numurs 90000050138; konta Nr.LV55TREL1060190911200; saņēmēja banka: Valsts kase; BIC kods TRELLV22; iemaksas mērķis: norāda datus personas vai lietas identificēšanai.

Noteikt pusēm termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža sprieduma, uzliekot par pienākumu iesniegt Jelgavas tiesā pierādījumus par tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos.

Noraidīt prasību daļā par Atbildētāja un tā ģimenes locekļu lietošanas tiesības uz nekustamo īpašumu pēc nekustamā īpašuma sadalīšanas izbeigšanu un par pienākuma uzlikšanu Atbildētājam un tā ģimenes locekļiem atbrīvot nekustamo īpašumu 10 dienu laikā pēc nekustamā īpašuma sadalīšanas un sprieduma spēkā stāšanās.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesai, iesniedzot apelācijas sūdzību Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese /pers. A/